

VILNIAUS APYGARDOS PROKURATŪROS
VILNIAUS APYLINKĖS PROKURATŪROS 1-ASIS SKYRIUS

NUTARIMAS
ATMESTI SKUNDA

Data	2024-02-28
Surašymo vieta	Vilnius
Ikiteisminio tyrimo Nr.	M-1-01-07726-24

Nutarimą priėmė	Prokuroras Tomas Danyla
n u s t a t ė:	
Tiriama nusikalstama veika, jos kvalifikavimas	<p>Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto trečiajame policijos komisariate buvo registruotas Aurimo Drižiaus pareikšimas. Pareiškime nurodyta, kad "Ar Lietuva išmoko" vedėja kažkokia Milda kamantinėjo tokį vyrą, kuris prisistatė žurnalistu, politiku, praeities žvalgu Šarūnu Jasiukevičiumi. Laidos tema buvo tokia ar Lietuva išmoko Ukrainos pamokas? Pamoka tokia, kad pvz. Lvive nėra jokio karo, visur diskotekos, naktiniai klubai, etc. Fronte nuotaikos kitokios, Avdejevkoje labai prastos, sunkesnės nei anksčiau. Realūs labai didžiuliai žmonių ir technikos nuostoliai, nes dirba kacapų artilerija. Labai trūksta žmonių, arba patrankų mėšos, nes labai daug kareivių jau žuvę. Milda klausė, kodėl tas mūsų priešas rusas yra vaizduojamas visiškai glušius? Į ką žurnalistas atsakė, kad priešas labai stiprus ir puikiai parengtas. Tačiau driskiais apskritai reikia vadinti visą rusų tautą, pranešė žurnalistas. Klausytojui paklausius, kokį laipsnį turi ekspertas, paaiškėjo, kad jokio, jis tiesiog savamokslis, domisi karyba, yra kažkoks snaperis. Tačiau įdomiausia dalis prasidėjo tada, kai vienas klausytojas paskambinęs pasiūlė su kaimynais ne kariauti, o draugauti. Lietuva stumia ant Rusijos, tačiau kažkodėl niekas nenuvažiuoja į tą Rusiją ir nepaklausia Putino, kodėl jis kariauja?, klausė žmogus. Šis klausimas sukėlė šoką vedantiesiems, matyt, kad buvo nesuderintas. Jeigu kaimynas įmeta per duris granatą, o paskui išprievartauja tavo dukrą ir žmoną, tai per vėlu su juo kalbėtis, sakė pašnekovas. Jis pabrėžė, kad reikia turėti omenyje, su kuo mes turime reikalą. Rusija visą laiką kažką užpuldavo, ir mes turime reikalą su žmonėmis, kuriems natūrali būseną yra žudyti kitus žmones. Rusijos tikslas yra žudyti žmones. Rusijoje bent 90 proc. gyventojų gyvena sрутų duobėje, kurie iš vienos duobės geria, į kitą tuštinasi, tai yra žmonės, kurie genetiškai nenori tobulėti. Jie nori, kad visi aplinkui irgi gyventų blogai, ir jeigu kas nors gyvena geriau, jie tuos žmones nori žudyti. Pasižiūrėkite, kas vyko Bučioje, kai atėjo rusų kariuomenė. Taikius gyventojus jie žudė be jokios priežasties, tiesiog savo malonumui. Prievartavo, degino, žudė savo malonumui. Jie yra psichikos ligoniai, jie žudo savo malonumui https://www.ziniuradijas.lt/laidos/labas-milda/ar-lietuva-galiausiai-ismokoukrainos-pamokas?video=1, ką paklausai tokių kliesių, galvoji, kad patekai į nacių Vokietiją, kur radijas transliuoja</p>

	<p>raginimą žudyti žydus. Bet kurioje demokratinėje ir teisinėje visuomenėje tokia žiniasklaida, kaip Žinių radijas, būtų tą pačią dieną uždarytas, o vėdėjai patraukti baudžiamojon atsakomybėn. Tai aiškiai reglamentuoja ir BK 170 str.</p> <p>2024-02-15 Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto trečiojo policijos komisariato 2-ojo veiklos skyriaus vyriausioji tyrėja Toma Gaigalaitė priėmė procesinį sprendimą – nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, savo sprendimą motyvuodama tuo, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170 straipsnyje numatytų nusikalstamų veikų pagrindinis objektas yra asmens (žmogaus) lygiateisiškumas ir sąžinės laisvė. Papildomu objektu gali būti konkrečiais atvejais - atitinkamai žmonių grupei priklausančio asmens garbė, orumas, sveikata. Visos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos, įvertinus būtent viso baudžiamojo kodekso 170 straipsnio pavadinimą, pasireiškia aktyviais kaltininko veiksmais, kuriais kurstoma prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta atsakomybė tam, kas viešai tyčiojosi, niekino skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Būtent ši nusikalstama veika pasireiškia aktyviais kaltininko veiksmais tyčiojantis, niekinant, skatinant neapykantą, kurstant žmonių grupes ar jai priklausančio asmens diskriminaciją dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Kaltininkas aktyviais veiksmais tyčiodamasis, niekindamas, skatindamas neapykantą ir diskriminaciją kursto aplinkinius savo viešais pareiškimais, kuriuose pateikiamos specialiai, šališkai neobjektyviai parinktos ir išdėstytos žinios, nuomonės, faktai, vertinimai, išvados ir pan. išreiškiančios neigiamą, niekinantį, žeminantį pasisakančio asmens požiūrį į tam tikras įstatyme apibrėžtas žmonių grupes ar joms priklausančius asmenis. Taigi, pasisakantis asmuo nedviprasmiškai ir visiems suprantamai nurodo vieną iš įstatyme apibrėžtų žmonių grupių ir išreiškia jos atžvilgiu savo neigiamą, niekinantį ar žeminantį požiūrį, skatindamas ir kurstydamas kitų visuomenės narių (jo viešų pareiškimų respondentų) neigiamus jausmus, neapykantą nurodytai asmenų grupei ar jos nariui, tokių asmenų diskriminaciją. Veikos padarymo būdas - būtinas nusikalstamos veikos sudėties požymis - veika turi būti padaroma viešai, tam tikru viešu pareiškimu.</p> <p>Įvertinus medžiagą darytina išvada, kad peržiūrėjus įrašą „labas-milda-2024-02-05.mp4“, kuris yra tinklalaidės pavadinimu „Labas, Milda“ įrašas, kuris patalpintas naujienų portale „Žinių Radijas“ 2024-02-05 12:05 val. Nuoroda: https://www.ziniuradijas.lt/laidos/labas-milda/ar-lietuva-galiausiai-ismoko-ukrainos-pamokas?video=1, nustatyta, kad tai yra Šarūno Jasiukevičiaus išsakyta asmeninė vienetinio pobūdžio nuomonė. Pažymėtina, kad nors nuomonėje nurodyti žodžiai ir turi galimai</p>
--	---

	<p>neigiamą atspalvį, tačiau nagrinėjamu atveju toks pasisakymas nelaikytinas realiai pavojingu, šiurkščiai pažeidžiančiu baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes. Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas ne kartą yra pasisakęs, kad nusikaltimai – tai teisės pažeidimai, kuriais itin šiurkščiai pažeidžiamos konstitucinės žmogaus teisės ir laisvės, kitos Konstitucijos saugomos ir ginamos vertybės. Komentare įžvelgiamas nepasitenkinimas, susijęs su karu Ukrainoje. Šiuo atveju nėra duomenų, kad išreiškdamas savo nuomonę Šarūnas Jasiukevičius realiai norėjo padaryti nusikalstamą veiką ar kurstyti ją padaryti kitus. Be to, vertinant išsakytą teiginį būtina atsižvelgti į pačios laidos kontekstą, t.y. kad laidoje minima apie Rusijos karių (perkeltine prasme suprantamu kaip "rusų") veiksmus ukrainiečių atžvilgiu (karo metu vykdomas civilių žudynes, kitus reikšmingus nusikalstamus veiksmus ukrainiečių atžvilgiu). Konstitucinė laisvė nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją yra vienas iš atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės, demokratinės valstybės pagrindų. Esant nurodytoms aplinkybėms darytina, išvada, kad komentaras nevertinamas, kaip nesantaiką kurstantis ar šmeižiantis, todėl nėra nusikalstamos veikos numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170 str. "Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę" požymių.</p>
<p>2024-02-22 Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūroje buvo gautas Aurimo Drižiaus skundas dėl priimto procesinio sprendimo. Skunde nurodoma, kad Toks nutarimas yra neteisėtas, prieštaraujantis teismų praktikai, todėl naikintinas dėl sekančių priežasčių: 1. Kreipėsi į policiją, išgirdęs Žinių radijuje laidą, kurioje atvirai buvo skatinama tautinė neapykanta. Kadangi tokių laidų Žinių radijas iškepa per dieną bent po kelias, ir tai jau seniai tapo neapykantos kitos pilietybės žmonėms ruporas, kreipiausi į policiją. Nurodė tokias aplinkybes: Laidos vedėja Milda klausė, kodėl tas mūsų priešas rusas yra vaizduojamas visiškai glušius? Į ką žurnalistas atsakė, kad priešas labai stiprus ir puikiai parengtas. "Tačiau driskiais apskritai reikia vadinti visą rusų tautą", pranešė žurnalistas. Klausytojui paklausius, kokį laipsnį turi ekspertas, paaiškėjo, kad jokio, jis tiesiog savamokslis, "domisi karyba", yra kažkoks snaiperis. Tačiau įdomiausia dalis prasidėjo tada, kai vienas klausytojas paskambinęs pasiūlė su kaimynais ne kariauti, o draugauti. "Lietuva stumia ant Rusijos, tačiau kažkodėl niekas nenuvažiuoja į tą Rusiją ir nepaklausia Putino, kodėl jis kariauja?", – klausė žmogus. Šis klausimas sukėlė šoką vedantiesiems, matyt, kad buvo nesuderintas. "Jeigu kaimynas įmeta per duris granatą, o paskui išprievartauja tavo dukrą ir žmoną, tai per vėlu su juo klabėtis", – sakė pašnekovas. Jis pabrėžė, kad "reikia turėti omenyje, su kuo mes turime reikalą. Rusija visą laiką kažką užpuldavo, ir mes turime reikalą su žmonėmis, kuriems natūrali būseną yra žudyti kitus žmones. Rusijos tikslas yra žudyti žmones. Rusijoje bent 90 proc. gyventojų gyvena srutų duobėje, kurie iš vienos duobės geria, į kitą tuština. Tai yra žmonės, kurie genetiškai nenori tobulėti. Jie nori, kad visi aplinkui irgi gyventų blogai, ir jeigu kas nors gyvena geriau, jie tuos žmones nori žudyti. Pasižiūrėkite, kas vyko Bučioje, kai atėjo rusų kariuomenė. Taikius gyventojus jie žudė be jokios priežasties, tiesiog savo malonumui. Prievartavo, degino, žudė savo malonumui. Jie yra psichikos ligoniai, jie žudo savo malonumui https://www.ziniuradijas.lt/laidos/labas-milda/ar-lietuva-galiausiai-ismoko-ukrainos-pamokas?video=1 Kai paklausai tokių kliesių, galvoji, kad patekai į nacių Vokietiją, kur radijas transliuoja raginimą žudyti žydus. Bet kurioje demokratinėje ir teisinėje visuomenėje tokia žiniasklaida, kaip Žinių radijas, būtų tą pačią dieną uždarytas, o vedėjai patraukti baudžiamojon</p>	

atsakomybėn. Tai aiškiai reglamentuoja ir BK 170 str.VPK vyriausiasis tyrėjas Toma Gaigalaitė nurodė, kad tokie teiginiai, kaip "driskiais apskritai reikia vadinti visą rusų tautą", "Rusijos tikslas yra žudyti žmones. Rusijoje bent 90 proc. gyventojų gyvena srutų duobėje, kurie iš vienos duobės geria, į kitą tuštinasi. Tai yra žmonės, kurie genetiškai nenori tobulėti. Jie nori, kad visi aplinkui irgi gyventų blogai, ir jeigu kas nors gyvena geriau, jie tuos žmones nori žudyti. Pasižiūrėkite, kas vyko Bučioje, kai atėjo rusų kariuomenė. Taikius gyventojus jie žudė be jokios priežasties, tiesiog savo malonumui. Prievartavo, degino, žudė savo malonumui. Jie yra psichikos ligoniai, jie žudo savo malonumui" turi galimai neigiamą atspalvį, tačiau nagrinėjamu atveju toks pasisakymas nelaikytinas realiai pavojingu, šiurkščiai pažeidžiančiu baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes. Su tokia tyrėjos nuomone kategoriškai nesutinka, kad Lietuva vis dar bando vadintis teisine valstybė, kurioje bent minimaliai veikia įstatymai Tokie terminai, kaip "visą tautą reikia vadinti driskiais", "jie yra psichikos ligoniai, jie žudo savo malonumui, gyvena srutų duobėje, kurie iš vienos duobės geria, į kitą tuštinasi. Tai yra žmonės, kurie genetiškai nenori tobulėti" ir pan. reiškia, kad tas vadinamas žurnalistas tyčia ir daug kartų kartojo savo neapykantą kitos šalies gyventojams, juos nuolat įžeidinėjo ir iš jų tyčiojosi vien todėl, kad jie yra kitos šalies piliečiai. Atkreipiamas prokuroro dėmesys, kad tokia viešai skatinama neapykanta vėliau baigiasi raginimais žudyti kitos tautos piliečiai, o toks raginimas - masinėmis žudynėmis. Prisimename, kad per žudynes Ruandoje raginimas žudyti kitos tautybes žmones irgi buvo transliuojamas per radiją. Todėl minėti pasakymai neturi nieko bendro nei su žodžiu, nei su sąžinės laisve. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170 straipsnyje numatytų nusikalstamų veikų pagrindinis objektas yra asmens (žmogaus) lygiateisiškumas ir sąžinės laisvė. Papildomu objektu gali būti konkrečiais atvejais - atitinkamai žmonių grupei priklausančio asmens garbė, orumas, sveikata. Visos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170 straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos, įvertinus būtent viso baudžiamojo kodekso 170 straipsnio pavadinimą, pasireiškia aktyviais kaltininko veiksmais, kuriais kurstoma prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta atsakomybė tam, kas viešai tyčiojosi, niekino skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Būtent ši nusikalstama veika pasireiškia aktyviais kaltininko veiksmais tyčiojantis, niekinant, skatinant neapykantą, kurstant žmonių grupes ar jai priklausančio asmens diskriminaciją dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Kaltininkas aktyviais veiksmais tyčiodamasis, niekindamas, skatindamas neapykantą ir diskriminaciją kursto aplinkinius savo viešais pareiškimais, kuriuose pateikiamos specialiai, šališkai neobjektyviai parinktos ir išdėstytos žinios, nuomonės, faktai, vertinimai, išvados ir pan. išreiškiančios neigiamą, niekinantį, žeminantį pasisakančio asmens požiūrį į tam tikras įstatyme apibrėžtas žmonių grupes ar joms priklausančius asmenis. Taigi, pasisakantis asmuo nedviprasmiškai ir visiems suprantamai nurodo vieną iš įstatyme apibrėžtų žmonių grupių ir išreiškia jos atžvilgiu savo neigiamą, niekinantį ar žeminantį požiūrį, skatindamas ir kurstydamas kitų visuomenės narių (jo viešų pareiškimų respondentų) neigiamus jausmus, neapykantą nurodytai asmenų grupei ar jos nariui, tokių asmenų diskriminaciją. Veikos padarymo būdas - būtinas nusikalstamos veikos sudėties požymis - veika turi būti padaroma viešai, tam tikru viešu pareiškimu. Būtent taip elgėsi ir minėtas žurnalistas Šarūnas Jasiukevičius - aktyviais veiksmais skatino neapykantą Rusijos piliečiams, žemino ir kurstė neapykantą jų atžvilgiu. Ta neapykanta buvo platinama viešai ir labai plačiai - Žinių radijo laidoje, kurios klauso dešimtys tūkstančių žmonių. VPK nurodė, kad tai Šarūno Jasiukevičiaus išsakyta asmeninė vienetinio pobūdžio nuomonė. Tai nėra vienetinė nuomonė, nes tokias pažiūras minėtas žurnalistas skleidžia labai dažnai ir seniai. Todėl nesutiktina, kad "toks pasisakymas nelaikytinas realiai pavojingu, šiurkščiai pažeidžiančiu baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes. Tyrėja melagingai nurodo,

kad "reikia atsižvelgti į pačios laidos kontekstą, t.y. kad laidoje minima apie Rusijos karių (rašydama Rusijos, taip valstybė pavadinimą, tyrėja parodo, kad ji pritaria kurstomai rasinei neapykantai), nors Jasiukevičius taip nesakė - jis sakė "rusų", ir ne rusų karių. Tyrėja melagingai nurodo, kad Jasiukevičius teisus, keikdamas rusus, kurie neva įvykdė karo nusikaltimus (karo metu vykdomas civilių žudynes, kitus reikšmingus nusikalstamus veiksmus ukrainiečių atžvilgiu). Kaip žinia, daugelis tarptautinių organizacijų pripažino, kad karo nusikaltimus Ukrainos kare vykdo abi pusės, tiek Rusija, tiek ir Ukraina. Todėl tyrėjos padaryta išvada, kad "komentaras nevertinamas, kaip nesantaiką kurstantis ar šmeižiantis, todėl nėra nusikalstamos veikos numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170 str. "Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę" požymių, yra nepagrįstas. Neapykantos kurstymo bylose Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT) atkreipia ypatingą dėmesį į tokias aplinkybes: 1) autoriaus kalbos tikslą, 2) kalbos turinį ir kontekstą, 3) kalbančiojo asmens statusą (profesiją), 4) informacijos paskleidimo mastą. Be kita ko, EŽTT pabrėžia, kad tolerancija ir pagarba visų žmonių orumui sudaro demokratinės, pliuralistinės visuomenės pagrindą, todėl gali kilti poreikis bausti arba net drausti visas saviraiškos formas, kurios skleidžia skatinimą, kursto ar pateisina neapykantą, pagrįstą netolerancija su sąlyga, kad bet kokie taikomi formalumai, sąlygos apribojimai, bausmės yra proporcingi siekiamam teisėtam tikslui (žr. EŽTT 2003-12-04 sprendimą byloje Gündüz prieš Turkiją, pareiškimo Nr. 35071/97, par. 40). Remiantis išsamia EŽTT praktika, tokioms idėjoms, kurias išreiškiant siekiama kurstyti neapykantą arba smurtą, vadovaujantis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 17 straipsnio nuostatomis, iš esmės netaikoma konvencijos 10 straipsnyje nustatyta saviraiškos laisvės apsauga (žr. EŽTT 2012-10-23 sprendimą byloje Molnar prieš Rumuniją, pareiškimo Nr. 16637/06; 2007-02-20 sprendimą byloje Ivanov prieš Rusiją, pareiškimo Nr. 35222/04). Dažnai girdimas paaiškinimas ar pasiteisinimas, kad asmuo, skleidžiamas neapykantos kalbą, „tik išsakė savo nuomonę“, ne visada bus pagrįstas ar pateisinamas, nes nuomonėje taip pat gali būti nesantaiką (neapykantą) išreiškiančių idėjų ar patyčių. Jei kurstymu pripažįstamas ne bet koks šnekos aktas (žodinė konstrukcija, tekstinis pranešimas), o tik tas, kuriame yra išreikštas komunikacinis ketinimas – raginimas arba skatinimas atlikti konkrečius veiksmus atitinkamos žmonių grupės ar jai priklausančio asmens atžvilgiu (tokiam ketinimui išreikšti praktikoje itin dažnai vartojama gramatinė konstrukcija reikia + veiksmažodžio bendratis), tai tyčiojimas arba niekinimas gali būti savarankiški neskatinamieji komunikacijos aktai. Todėl tiek nuomonė, tiek skatinimas gali turėti tyčiojimosi ar niekinimo požymių. Nesantaikos kurstymas taip pat gali būti išreikštas užslėpta forma, panaudojant tam tikras retorines priemones – klausimus, frazes ar šūkius. Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT), sprenddamas dėl saviraiškos laisvės ribų nesantaikos kurstymo atvejais, yra pabrėžęs, jog nesantaikos kurstymas nebūtinai turi pasireikšti kvietimu imtis prievartos ar kitų nusikalstamų veiksmų, pakanka, kad asmuo dėl priklausymo tam tikrai grupei būtų įžeidžiamas, šmeižiamas ar išjuokiamas (žr. EŽTT 2012-05-09 sprendimą byloje Vejdeland ir kiti prieš Švediją; pareiškimo Nr. 1813/07, par. 54-60; EŽTT 2009-07-16 sprendimą byloje Féret prieš Belgiją, pareiškimo Nr. 1813/07, par. 73; EŽTT 2015-10-15 sprendimą byloje Perinek prieš Šveicariją, pareiškimo Nr. 27510/08). Šiuo atveju pilietis Jasiukevičius labai plačiai paskleidė savo žinia, kad rusai yra genetiškai žudikai, gyvena srutose, ir panašias nesąmones, ir tai buvo ištransliuota populiarus radijo laidoje. Atsižvelgiant į išdėstytą prašo panaikinti priimtą procesinį sprendimą ir pradėti ikiteisminį tyrimą. Susipažinus su Aurimo Drižiaus skundu bei medžiaga Nr. M-1-01-07726-24 kurioje atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą, konstatuotina, kad Aurimo Drižiaus pareiškime bei skunde nurodyti požymiai veikos, kurią Pareiškėjas vertina kaip nusikalstamą bei išdėstyti deklaratyvaus turinio teiginiai, grindžiami ne faktiniais duomenimis, bet samprotavimais ir prielaidomis, o ikiteisminis tyrimas negali būti grindžiamas abejonių išsklaidymo, spėjimo patvirtinimo ar paneigimo

pagrindu.

BPK 2 straipsnis įpareigoja prokurorą ir ikiteisminio tyrimo įstaigas kiekvienu atveju, kai paaiškėja nusikalstamos veikos požymių, pagal savo kompetenciją imtis visų įstatymų numatytų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika. Baudžiamasis persekiojimas ir baudžiamoji atsakomybė yra kraštutinė, išimtinio pobūdžio teisinė priemonė, kad sprendžiant klausimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo, preliminarus duomenų atitikimas BK išdėstytų nusikalstamų veikų dispozicijoms yra būtinas, kad kiekvienu atveju, net ir kai suinteresuotas asmuo išvelgia jo interesų pažeidimus, būtina atsakingai įvertinti ar veiksmai, kurie galbūt pažeidė suinteresuoto asmens interesus, yra draudžiami baudžiamojo įstatymo prasme, ar baudžiamasis persekiojimas, kaip kraštutinė priemonė, atsižvelgiant ir įvertinant pažeistų interesų svarbą, būtų proporcingas ir pagrįstas.

Prokuroras, įvertinęs skundžiamą ikiteisminio tyrimo tyrėjos nutarimą, pareiškėjos skundą ir susipažinęs su pateikta medžiaga, sprendžia, kad priimtas nutarimas, kuriuo atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą, yra pakankamai motyvuotas, priimtas išsamiai išanalizavus pareiškėjo pareiškime nurodytas galimai padarytą nusikalstamą veiką, argumentus ir pareiškimo patikslinimo metu surinktus duomenis, tinkamai juos įvertinus.

Tai, kad ikiteisminio tyrimo pareigūnas padarė kitokias išvadas bei priėmė kitokius sprendimus, nei tikėjosi pareiškėjas, savaime nereiškia, jog buvo padaryti esminiai baudžiamojo proceso įstatymo pažeidimai – pareiškėjos nurodytos aplinkybės išnagrinėtos neišsamiai, o priimtas sprendimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nepagrįstas ir neteisėtas.

Vertinant pateiktą medžiagą, netikėti ikiteisminio tyrimo pareigūno padarytų išvadų teisėtumu ir pagrįstumu prokuroras neturi pagrindo, todėl šiame nutarime jų iš naujo nebekartoja, tik dar kartą akcentuoja, kad teismų praktikoje nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl nusikalstamų veikų, kurios aprašytos formaliąja sudėtimi, pasisakyta, kad nusikaltimo pavojingumas yra vienas iš kriterijų, lemiančių baudžiamosios atsakomybės taikymą. Pripažįstant ar nepripažįstant tam tikrus viešus pareiškimus kurstymu prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę, būtina nustatyti dėl jų kilsiančios (galinčios kilti) grėsmės baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms realumą. Tai suponuoja išvadą, kad baudžiamajai atsakomybei pagal BK 170 straipsnio 2 dalį ir ypač 3 dalį kilti nepakanka vien įžeidžiančio, niekinančio pobūdžio viešo pareiškimo, jeigu jame nėra konkretaus tiesioginio ar netiesioginio neapykantos, diskriminacijos skatinimo, kurstymo panaudoti smurtą ar fiziškai susidoroti su tam tikra žmonių grupe, dėl kurio galėtų kilti reali grėsmė šio baudžiamojo įstatymo saugomam objektui (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-86-648/2016).

LR BK 170 straipsnio (Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę) 2 dalyje yra numatyta baudžiamoji atsakomybė už viešą tyčiojimasi, niekinimą, skatinimą neapykantos ar kurstymą diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, o to paties straipsnio 3 dalyje – už viešą kurstymą smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba finansavimo ar kitokio materialinio tokios veiklos rėmimo. BK 170 straipsnyje įtvirtintas draudimas pagrįstas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalies nuostata, pagal kurią laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais – tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija. Papildomi objektai yra visuomenės saugumas, taip pat žmogaus gyvybė, sveikata, orumas. BK 170 straipsnio 2 dalyje numatyta veika reiškiasi vienu ar keliais alternatyviais veiksmais: a) tyčiojimusi iš tam tikros grupės ar jai priklausančio asmens; b) jų niekinimu; c) neapykantos jiems skatinimu; d) kurstymu juos diskriminuoti. Teismų praktikoje

išaiškinta, kad kvalifikuojant veikas pagal BK 170 straipsnio 2 ir 3 dalis, būtina nustatyti, kad įžeidžiančio, niekinančio, diskriminacinio pobūdžio vieši kaltininko pareiškimai, taip pat raginimai smurtauti buvo skiriami tam tikram neapibrėžtam skaitytojų ar klausytojų ratui tiesiogiai palenkti, t. y. sukurstyti juos prieš tam tikrą žmonių grupę ar jai priklausantį asmenį dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, sukelti neapykantą, suformuoti niekinantį, diskriminacinį požiūrį į juos arba paskatinti panaudoti fizinę ar psichinę prievartą prieš juos. Aptariamose veikose padaromos tiesiogine tyčia – kaltininkas supranta, kad atlikdamas viešus pareiškimus viešai tyčiojasi, niekina, skatina neapykantą, kursto diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausantį asmenį arba kursto viešai prieš juos smurtauti, fiziškai susidoroti, ir nori taip veikti.

Vertinant Šarūno Jasiukevičiaus pasisakymus negalima nepritarti tyrėjos išsakytai išvadai, kad šiais pasisakymais nebuvo siekiama palenkti, sukurstyti radijo laidos klausytojus prieš tam tikrą žmonių grupę. Nors pasisakymuose galima išvelgti kitos tautos niekinimo apraiškų, tačiau vertinant teismų praktiką reikia pažymėti, kad dėl šių pasisakymų nekilo reali grėsmė baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms. Šiais niekinamais pasisakymais nėra skatinama neapykanta, kurstymas panaudoti smurtą ar fiziškai susidoroti su žmonių grupe.

Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau išdėstyta, konstatuotina, kad Vilniaus miesto trečiojo policijos komisariato 2-ojo veiklos skyriaus

vyriausiosios tyrėjos Tomos Gaigalaitės priimtas nutarimas yra teisėtas ir pagrįstas, o Aurimo Drižiaus skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 168 str. 5 d., n u t a r i a :

1. Atmesti Aurimo Drižiaus skundą kaip nepagrįstą.
2. Apie priimtą nutarimą pranešti Aurimui Drižiui.

Nutarimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 168 str. 5 d., nustatyta tvarka Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjui per 7 dienas nuo nutarimo gavimo dienos.

Nutarimą priėmė

Prokuroras

Tomas Danyla

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 1-asis skyrius 191884691, Rinktinės g. 7, LT-09201 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	ATMESTI SKUNDA
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-02-28 Nr. IBPS-V-570441-24
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-02-28 14:20:39 iki 2025-02-27 14:20:39. Veiksmą atliko 2024-02-28 09:39:28 (GMT+02:00) Tomas Danyla, Prokuroras, Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 1-asis skyrius "Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-02-28 14:20:39 iki 2025-02-27 14:20:39. Veiksmą atliko 2024-02-28 09:39:29 (GMT+02:00) Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	IBPS sistema, versija 1.3.23
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2024-02-28 09:45:46)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir jį atspausdinęs darbuotojas	Nuorašą suformavo IBPS sistema 2024-02-28 09:45:46
Medžiagos Nr.	M-1-01-07726-24